

Sygn. akt III KK 15/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Elżbieta Wawer

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Jolanty Rucińskiej,

w sprawie **S. Z.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 października 2021 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 1 lipca 2020 r., sygn. akt II Ka 370/19,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zamościu

z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt II K 577/15,

**uchyla zaskarżony wyrok w stosunku do S. Z. w części
dotyczącej orzeczenia o karze i sprawę w tym zakresie
przekazuje Sądowi Okręgowemu w Zamościu do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Zamościu, wyrokiem z dnia 29 listopada 2018 r., sygn. akt II K 577/15, uznał S. Z. za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 7 miesięcy pozbawienia wolności i karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 30 zł każda. Ponadto orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 2366,66 zł.

Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy w Zamościu skazał czterech innych oskarżonych za przypisane im przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania.

Od tego wyroku apelację wniósł obrońca S. Z. Zaskarżył go w całości i zarzucił obrazę przepisów postępowania:

1. art. 7 k.p.k. w zw. art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez brak wskazania i omówienia dowodów, które stanowiły podstawę skazania,
2. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez brak wskazania przyczyn, dla których sąd odmówił wiarygodności wyjaśnieniom oskarżonego,
3. art. 7 k.p.k. poprzez brak wyjaśnienia sprzeczności w zeznaniach M.W., które stanowiły jedyny dowód obciążający oskarżonego,
4. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że oskarżony w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wprowadził w błąd ubezpieczyciela, podczas gdy faktycznie kolizja taka miała miejsce, zatem oskarżony nie działał z zamiarem bezpośrednim popełnienia oszustwa.

Ponadto, na wypadek nieuwzględnienia tych zarzutów, na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 438 pkt 2 i 4 k.p.k. zarzucił:

5. „naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez brak wskazania czym kierował się Sąd wymierzając oskarżonemu karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania - zaś orzeczenie bezwzględnej kary pozbawienia wolności w okolicznościach przedmiotowych i podmiotowych sprawy jest karą rażąco niewspółmierną”.

Wskazując na powyższe, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu, ewentualnie

warunkowe zawieszenie wymierzonej mu kary pozbawienia wolności na okres roku próby.

Sąd Okręgowy w Zamościu, wyrokiem z dnia 1 lipca 2020 r., sygn. akt II Ka 370/19, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył go w części dotyczącej orzeczenia o karze i zarzucił:

1. rażące naruszenie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k. poprzez wadliwe przeprowadzenie kontroli wyroku Sądu I instancji w zakresie wymierzonej kary i nienależyte rozpoznanie zarzutu z punktu 5. apelacji co do motywów wymierzenia skazanemu kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia, gdyż skutkowało utrzymaniem w mocy wyroku, który w zaskarżonym zakresie jest rażąco niesprawiedliwy,
2. rażące naruszenie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez zaniechanie rozpoznania i odniesienia się do zarzutu rażącej niewspółmierności wymierzonej skazanemu kary, zawartemu w punkcie 5. apelacji, co miało istotny wpływ na treść orzeczenia.

W konkluzji kasacji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o karze i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Zamościu do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w Zamościu w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Natomiast występująca na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wniosła o uwzględnienie kasacji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna, jako że trafne są podniesione w niej zarzuty rażącego naruszenia art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., co miało istotny wpływ na treść wyroku w zaskarżonej części.

Rację ma skarżąca, że Sąd odwoławczy nie wywiązał się ze swoich obowiązków kontrolnych określonych w tych przepisach, gdyż nie rozpoznał należycie zarzutu z punktu 5. apelacji, w którym obrońca zarzuciła również rażąco niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności.

Podnosząc ten zarzut, skarżąca w uzasadnieniu apelacji wskazywała, że rozstrzygnięcie to jest „niezrozumiałe i w żaden sposób nieuzasadnione”, skoro Sąd I instancji nie podał motywów, które legły u podstaw orzeczenia wobec jedynie tego oskarżonego bezwzględnej kary pozbawienia wolności (pozostałym czterem sprawcom orzeczoną karę pozbawienia wolności, pomimo przypisania większości z nich po kilka przestępstw oszustw na szkodę ubezpieczycieli, Sąd ten warunkowo zawiesił, stwierdzając, że „w przypadku oskarżonych istnieje pozytywna prognoza kryminologiczna...”, oraz że „możliwe jest oddziaływanie na nich w warunkach wolnościowych”), a nawet można mówić o pomyłce, skoro prokurator wnioskował o orzeczenie również wobec tego oskarżonego kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania. W każdym zaś razie apelująca rażącej surowości wymierzonej S. Z. kary upatrywała w braku zastosowania wobec oskarżonego dobrodziejstwa z art. 69 § 1 i 2 k.k. i warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej kary pozbawienia wolności.

Sąd odwoławczy nie rozważył istoty tego zarzutu, gdyż w ogóle nie ustosunkował się do argumentacji apelującej. Zamiast tego uznał, że Sąd I instancji w „należyтым stopniu uwzględnił przy wymiarze kary pozbawienia wolności i kary grzywny okoliczności obciążające i łagodzące”, co rzekomo miało znaleźć odbicie w pisemnych motywach wyroku. Tymczasem, niezależnie od tego, że obrońca w apelacji nie podważała wysokości wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności (i w ogóle kary grzywny), to owe pisemne motywy niczego w istocie nie wyjaśniały. Przeciwnie, wprowadzały niepewność, o której mowa w apelacji, a w szczególności, czy rzeczywiście Sąd Rejonowy w Zamościu świadomie (celowo) oskarżonego S. Z. potraktował odmiennie niż pozostałych, skoro jego stwierdzenie co do pozytywnej prognozy kryminologicznej odnosi się – jak się wydaje – do wszystkich oskarżonych, a w każdym razie żadnych ograniczeń podmiotowych nie zawiera. Podobnie rzecz się ma z odwołaniem się Sądu odwoławczego do swobody sędziowskiego kształtowania wymiaru kary oraz dokonanej przez Sąd I instancji oceny stopnia winy oskarżonego i stopnia społecznej szkodliwości przypisanego mu przestępstwa. Po pierwsze, obrońca w apelacji tego nie kwestionowała, gdyż naruszenia art. 53 § 1 k.k. nie zarzucała. Po drugie, skoro takich ustaleń i ocen w odniesieniu do oskarżonego S. Z., Sąd Rejonowy w

uzasadnieniu wyroku nie zawarł, gdyż zbiorczo stwierdził, że wymierzone oskarżonym kary są odpowiednie (nie przekraczają stopnia ich winy oraz są adekwatne do stopnia społecznej szkodliwości czynów), to nie było do czego się odwoływać. Jak już bowiem wcześniej wskazywano, sytuacja tego oskarżonego w zakresie surowości wymierzonej mu kary (wobec braku warunkowego zawieszenia jej wykonania) była nieporównywalna z pozostałymi, odpowiadającymi w tym postępowaniu, sprawcami. Nie sposób więc nie zgodzić się z obrońcą oskarżonego, że odwołanie się Sądu odwoławczego przy rozpoznawaniu zarzutu apelacji do ustaleń Sądu I instancji, których ten nie poczynił, świadczy o nienależytym jego rozważeniu i w efekcie o wadliwej kontroli odwoławczej.

Z kolei, jako arbitralne ocenić należało stwierdzenie tego Sądu, że „ponadto wymierzonej oskarżonemu kary nie sposób uznać za rażąco surową tak do stopnia winy oraz stopnia społecznej szkodliwości przypisanego mu czynu”. Nie zostało ono bowiem w żaden sposób umotywowane i zupełnie pomija realia rozpoznawanej sprawy.

Podobnie rzecz się ma z inną konkluzją tego Sądu, a mianowicie, że „nie widzi on podstaw do warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec tego oskarżonego kary pozbawienia wolności”. Obrońca w apelacji stawiał szereg pytań, przede wszystkim chciał się dowiedzieć, dlaczego oskarżony, jako jedyny z pięciu oskarżonych, któremu zresztą zarzucono popełnienie jednego występku (podczas gdy innemu zarzucono dokonanie 11 podobnych czynów, kolejnemu 6), został skazany na karę bezwzględną pozbawienia wolności. Odpowiedzi na to proste pytanie nie dawało bowiem uzasadnienie wyroku Sądu I instancji. Takiej odpowiedzi niestety nie uzyskał też od Sądu odwoławczego. To zaś bez wątpienia świadczy o wadliwie przeprowadzonej kontroli odwoławczej wyroku, która w odniesieniu do zarzutu z punktu 5. apelacji obrońcy była nierzetelna.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że w sprawie doszło do rażącego naruszenia wskazanych w zarzutach kasacji przepisów art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k., co miało istotny wpływ na treść wyroku.

W związku z tym konieczne było uchylenie wyroku w zaskarżonej części, tj. w części utrzymującej w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Zamościu co do kary i

przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Zamościu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Obowiązkiem tego Sądu w ponownym postępowaniu będzie należyte rozważenie zarzutu z punktu 5. apelacji obrońcy oskarżonego.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

(r.g.)

[ms]